

Kaiser László

Fáradhatatlanul

A 70 éves Gyimesi Lászlóról

„Állok a semmi peremén
Hiszed-e nem is gyöngén”

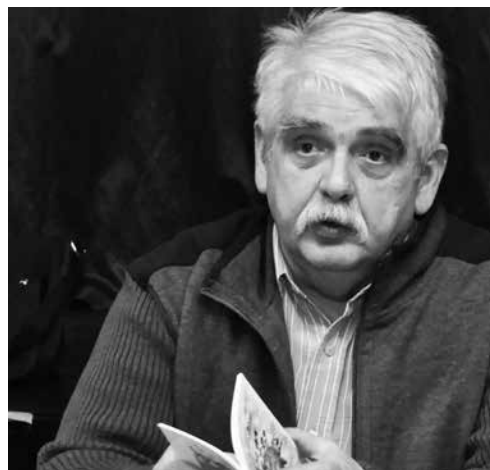
(Gy. L.: Széljegyzet a mesterségről)

Tényleg nincs más, mint a munka, lehetőségeinken belül eljutni valami vágyott és elképzelt maximumig. Meg a kapcsolatok. Persze vegyük, hogy hit és tisztesség, talán ambíció, de itt már kalandoznak érvek, magyarázatok, netán önmagyarázatok: a művek és a gesztusok ugyanakkor egyértelműen mutatják a teljesítményt és „működést”. Ahogy József Attila írta: „a működésben van a nyugalom”.

A működés nyugalomát érzem tehát Gyimesi Lászlónál, akkor is, ha jól tudom: kataklizmák is kísérték pályáját, különösen kezdetben, az indulás politika adta pofonjainál, de azt is tudom, tudjuk sokan: fáradhatatlanul ment tovább – költőként, íróként, emberként – a számára egyetlen úton a tegnapi máig.

Komor világban inkább komor költészet az övé – erőt adó következetéssel. Olyan erővel (és tehetséggel), amely korán kezdett utat törni magának. A keszthelyi születésű, nagykanizsai diákot nem más, mint Csoóri Sándor biztatja, aztán később többek között Baranyi Ferenc, Fábián Zoltán egyengeti kezdeti pályáját, segíti a publikálásban. A kötetre érett versek gyűjteményét 1971-ben ellöki a Magvető Kiadó, a politika a folyóiratokba való közlést is nehezíti: szórványos megjelenés, bár rendszeres írás. A hetvenes évek: otthonteremtés, tanulás, munka, nem adja föl, igazi, tehát önmagát faragó és másokon is segítő művelt értelmiségi lesz (utóbbi bizonyos fokig kenyérkereső foglalkozása lett), hűségesen kötődik az új „tájházához”, Óbudához s hihetetlenül tevékeny élete a kilencvenes évek elejétől a magaslatok meghódítása és építése.

Írás, szervezés és – ne féljünk a szótól – a kultúra szolgálata, tehát kapcsolatok építése és megtartása; mindez egy inkább széteső, mint összetartó világban. És természetesen végre a kötetek. A könyv, amire bevallva, bevallatlanul minden „tollforgató” vágyik. Az első, az *Idegenvezetés* még talán nehezen, barátok unszolására jelent meg 1993-ban (egyébként Tarján Tamás méltatta kellőképpen), de utána nagy ívű költői, írói, sőt drámaírói, műfordítói pályá teljesebben ki, korszakos életmű

terebélyesedett. A több mint húsz kötet műfaji, tematikai, esztétikai gazdagságában egy, szinte munkamániás, tépelődő, filozofálásra is hajlamos ember elsősorban korunkat pásztázó, önvizsgálatot is permanensen tartó, nemzedékét figyelő, humort, játékoságot is felcsillantó alkotó képét és véleményét tárja az olvasó elé. Olvasót mondok hangsúlyosan, mert Gyimesi László lírája, prózája, színművei, publicisztikája, monografikus tanulmánykötete stílusával is a mindenkori „befogadót” célozza – távol áll ettől az írásmódtól és stílustól az amúgy okos gombócszövegek nehezen emészthetősége. Ez talán alkati és alkotói sajátosságon túl a szerző életútjából is következik: emberek között azt keresni elsősorban, amit összeköt. Közösségteremtés, társteremtés a nyelv, a szó segítségével is...

És ha már itt tartunk: lenyűgöző az az irodalmi munkásság, ami nem a saját műveinek – Németh László szép szavával élve – fényre bábáskodásával kapcsolatos. Mások művét, mások személyiségét segíti. Kritizál, dicsér, szerkeszt, válogat, tanácsokat ad, előszókat, bevezetőket, fülszövegeket, ajánlásokat ír, kiadói munkát végez. Könyvbemutatókat szervez, moderál, mozgósít. Részt vesz Óbuda irodalmi életében, rendszeresen tart rendezvényeket, helyi televíziós műsorokat. És a Nagy Lajos Társaságon belüli tevékenysége, jelenléte. Szeretettel teli szigorúsága. Vagdalkozásokra, sandaságokra, féltékenykedésekre, utálkozásokra hajlamos kulturális életünkben egységesen megbecsülés övezi őt. Rá tényleg nem illik a talán túlzó, de sok igazságot tartalmazó ókori mondás, mely szerint gladiátor gladiátornak nem barátja. Gyimesi ha tehetséget lát, ha irodalommal (és nem csak írással) találkozik, kánontól, elvárásoktól, brancsbeliségektől függetlenül segít. Segít, hogy a mű jobb legyen, a válogatás hiteles, az arra érdemes kötet napvilágot lásson. Meglátja a tehetséget, ismeri a szakmát és az irodalmi életet, a körülöttünk fortyogó világot: szilárd nézetekkel engedi másoknak a kiteljesedést, bennük gondolkodik a célzott minőség lehetőségeit tágtva, de nem erőltetve.

Életművének, tehát írásainak és szervezői tevékenységének legfőbb díja az a töretlen szeretet, ami körül veszi őt. Kifelé a harmóniát mutatja, az indulat és ostor, a kételkedés, a kétely, a számvetés, az ambivalens valósággal való könyörtelen szembenézés a művekben fogalmazódik meg inkább. Hömpölygő, hosszú sorok, elégius feltárások és rövid, éles érzés- és közérzetfeltárások: verseinek ez a kettőssége külön izgalom az olvasónak, a formai virtuozitásról nem is beszélve. Műveire, munkásságára persze díjakat is kapott, hivatalos elismeréseket bőven: az Óbuda Kultúrájáért Díj, Krúdy-emlékérem, Gábor Andor- és Nagy Lajos-díj meg hát és szinte főleg a többszörös Quasimodo Költőversenyen elért oklevelek s az Aquincumi Költőverseny első helyezései. De úgy érzem, ő is azon kevés alkotó közé tartozik, aki mindezzel együtt nem sokat törődik a külső világ dicséretével (ebből nem az következik, hogy egyáltalán nem érdekli), a belső hangok embere ő – így tehet és tesz legtöbbit önmagáért és másokért.

Jómagam bő tíz esztendeje ismertem meg, nem véletlenül s talán jelképesen is, az egyik Quasimodo Költőversenyen. Irodalmi barátságunk azóta töretlen, közös munkák többször sodortak össze minket. Még azt sem mondom, hogy mindent egyként látunk, de azt állítom: egy irányba húzunk, s ez nem lehet más, mint az illyési „haza, a magasban” eszménye, törekvése. Ezért is örültem nagyon, hogy öt évvel ezelőtt, az általam vezetett Hungarovox Kiadó 65. születésnapja alkalmából köszöntő kötetet jelentett meg Botz Domonkos szerkesztésben. Közel negyven szerző, elhagyva kánonokat és táborokat szólt róla és hozzá. És tavaly adtuk ki válogatott és új verseinek gyűjteményét, 70. születésnapjára, *Sárkánytorkú ősz* beszédes címmel. Az ünnep és ünneplés szomorúsága, hogy a hosszabb ideje készülő könyvet barátja és állandó kiadója, a Littera Nova vezetője, Balázs Tibor hozta volna ki, de a halál könyörtelenül közbeszólt. És közben eltávozott a barát-szerkesztő, Rigó Béla is... És a másik barát, Birtalan Ferenc írta volna az előszót, de itt is másképp alakult... De a kötet köztünk van, perlekedve az elmúlással, s ez a legfontosabb. Ahogy az is, hogy Gyimesi László azóta is teszi fáradhatatlanul azt, amit alkata, tehetsége, sorsa, vállalása rá szabott. És „nem is gyöngén”, hanem nagyon is erősen!